

De Christelijke zendelingen in Groenland.

<https://hdl.handle.net/1874/355393>

gell.

9

DE
 CHRISTELIJKE ZENDELINGEN
in Groenland.

VOORAFGEGAAN DOOR EENIGE BERIGTEN OMTRENT
 DIT LAND EN DESZELFS BEWONERS.

Aan den Noordoostelijken uithoek van *Amerika* ligt *Groenland*, gewoonlijk in *Oost- en West-Groenland* onderscheiden. De oostelijke kust is ongenaakbaar, maar de westelijke is bij de Europeanen sints meer dan twee honderd jaren bekend; in het midden der vorige eeuw werd aldaar door de Deenen eene volkplanting gevestigd, vooral om de walvischvangst te be-
 gunstigen.

Niet meer dan 7000 menschen bewonen deze kust, omgeven door hooge en steile rotsen, wier spitsen altijd met sneeuw en ijs bedekt zijn. Overal zijn kleine inhammen of baaijen, en eene ontelbare menigte van grootere en kleine eilanden.

[45]

De inboorlingen zijn klein van gestalte, en bruinachtig van kleur. Zij dragen in alle jaargetijden kleederen van rendieren- en zeekalveren vellen, door de vrouwen met veel netheid zamengevoegd. Hunne woningen zijn tweederlei; des zomers tenten insgelijks met huiden bedekt; des winters huizen, gebouwd met groote steenen, waardoor de huizen tot drie voet dik zijn, en de tusschenruimten met aarde en mos worden toegestopt. Eenige balken en latten, aangevuld met heide, maken het dak uit; bovenop eene laag aarde en zoden, en eindelijk wordt alles met oude huiden bedekt. Gewoonlijk zijn deze huizen van binnen 12 voet breed; de lengte is tusschen 24 en 72 voeten, naar mate het getal bewoners grooter is; zij zijn zoo laag, dat een man er nauwelijks regtop in staan kan. Men kruipt er in door eene zeer naauwe opening; bijna als een trechter ingerigt, waardoor de koude zoo min mogelijk indringt. Elke woning bevat gewoonlijk vier huisgezinnen, somtijds tien; alleen van elkander gescheiden door huiden. In elk vertrek brandt nacht en dag eene lamp die te gelijk verlicht, verwarmd en gebruikt wordt om het eten op te koken. Zindelijkheid moet men in deze woningen niet verwachten; en de reuk van den Europeaan wordt op de onaangenaamste wijs op de proef gesteld door de sterke damp der walvisch-olie.

Twee soorten van schuiten zijn hier in gebruik: de *vrouwenboot*, of groote schuit met leder van zeehonden vellen bekleed, en de *kajak*. De laatste is 18 voeten lang en eindigt met een punt aan beide kanten; in het midden maar 18 duimen breed en één voet diep. Aan alle zijden, boven en onder, is deze ook met vellen bedekt, en alleen in het midden eene opening; dáár plaatst zich de Groenlander en omsluit zich met de vellen die zijne schuit bekleeden, zoo dat geen druppel water daar doordringt. Hunne behendigheid in het besturen van dit vaartuig is zoo groot, dat zij menigmaal op het oogenblik van stranden, met één slag hunner roeispaan zich uit het gevaar weten te redden: zij vreezen geen storm, en doorklieven de baren met ongehoofelijke snelheid, tot twintig mijlen op één dag alleggende. Gezeten in zijn kajak en gewapend met hoog en pijlen, met den harpoen en andere gereedschappen bij de vangst der zee-kalveren noodig, is de Groenlander hoogmoedig op zijne behendigheid, en veracht de wetenschappen en kunsten, waarop Europa zich beroemt.

De andere schuit is veel grooter; 40 tot 50 voeten lang, en naar die mate breed en diep; de vrouwen besturen dezelve. Aan haar zijn ook alle huisselijke bezigheden overgelaten; vroeg worden de meisjes opgeleid in de kennis en be-

zorging van het huishouden. De mannen en jongens brengen het grootste gedeelte van hun tijd door in het besturen van hun kajak, en in het vangen der zeekalveren, waardoor zij gedurig aan allerlei gevaren zijn blootgesteld.

Bij dit volk is geene geregelde regering, geene vaste wetten; zij erkennen eenig gezag toe aan sommige overleveringen, en zijn vreedzamer dan vele andere wilde volkeren. Zij hebben sommige algemeene duistere denkbeelden omtrent het bestaan van twee magtige Geesten; waarvan de een goed en een weldoener der menschen is, de ander daarentegen boos en een vijand van ons geslacht. Zij bekommeren zich verder weinig omtrent deze Geesten, maar laten dat over aan eenige bedriegers, die zij tovenaars noemen, en die zich beroemen, door middel van ondergeschikte geesten, omgang met den grooten Geest te hebben; en op deze wijs hun voordeel doen met de onwetendheid en het bijgeloof hunner landgenooten.

In 1732, terwijl de Moravische broeders te *Hernhut* vergaderd waren, ten einde over de Evangelie verkondiging onder de Heidenen te beraadslagen, boden zich twee jonge lieden aan, om in *Groenland* de blijde boodschap over te brengen, dat Jezus Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken. Hunne be-

kwaamheden en de redenen die hen tot dit aanbod bewogen, werden rijpelijk onderzocht, en daarna hetzelfde aangenomen.

Mattheus Stach en zijn neef *Christoffel Stach*, vertrokken naar *Kopenhagen* in het voorjaar van 1733, om het voornemen te volbrengen hun door geloof en liefde ingeboezemd. Eenige menschen ontvingen hen op eene liefderijke, aanmoedigende wijze; maar anderen, in grooter getal, trachtten hen af te brengen van eene onderneming wier uitslag zoo onzeker scheen, en die althans geheel ontijdig werd geacht. Eene zending uit *Denemarken* had zóó vele tegenheden ontmoet, dat de Regering het plan had opgegeven en de Colonisten terug geroepen. Aan de Broeders werd toegestaan zich naar *Groenland* te begeven, op hetzelfde schip dat de Deensche zendelingen terugvoeren zou. Op deze ongestuvrije en barre kusten, aan zichzelve overgelaten, zonder hoop op ondersteuning of onderhoud door Europesche schepen, blootgesteld aan de wreedheid der inboorlingen, was het gevaar boven beschrijving groot.

Dit droevig vooruitzicht ontmoedigde de zendingen niet. Zij gaven hunne zaak over aan Hem *die alle dingen bestuurt naar Zijn raad*; volkomen overtuigd dat indien hunne onderneming Hem welbehagelijk mogt wezen, Hij zelf hen dan ook zou geleiden, bewaren, verdedigen,

overal en altijd zijn *hun rots, hun heil, hunne sterkte, de God van hun vertrouwen*. Zij werden niet beschaamd. De zaak nam eene andere rigting; de koning liet nog een tweede schip uitrusten naar de Deensche Colonie, waar de zendeling *Johs. Egedé* zich bevond.

Den 10 April werd te *Kopenhagen* het anker geligt, en den 20 Mei kwamen de zendingen ter plaatse hunner bestemming, na eene spoedige en gelukkige overtocht. Door den eerwaardigen *Egedé* werden zij terstond met liefde ontvangen; hij beloofde hun in alles zijnen bijstand, en verblijdde zich zeer over hunne onderneming.

Langs de kust zochten zij eene plaats voor hunne woning, en bepaalden hunne keus nabij *Ball's rivier*; deze plaats werd genoemd *Nieuw Herrnhut*; en gekniel baden zij om Gods zegen over hunne personen en werkzaamheden. Voor eerst werd eene kleine hut gebouwd om alle medegebrachte goederen te bergen, en zelve beschut te zijn. Eenige dagen later werden de grondslagen gelegd van een woonhuis, waarvoor zij uit *Kopenhagen* het hout hadden medegebragt. Het seizoen was zeer gunstig, het ijs en de sneeuw waren dit jaar eene maand vroeger gesmolten dan gewoonlijk. Bij hunne woning werd later eene andere gebouwd, geheel ingerigt op de wijze der Groenlanders, om allen op te nemen, die geregeld onderrigt mogten verlangen.

Toen deze eerste moeilijke werkzaamheden ten einde waren gebracht, deden zich nieuwe zwaarigheden op. De zendelingen moesten voor hun onderhoud zorgen; geene ligte zaak in zoodanig land, onder een volk wiens taal hun onbekend was, wiens levenswijs hen ten hoogste moest tegenstaan. Zij verloren den moed niet, en kochten van den scheepskapitein, die hen had overgebracht, eene oude sloep; maar toen zij daarvan voor de eerste keer gebruik maakten om tusschen de eilanden drijvend hout te gaan zoeken, werden zij door storm overvallen; met groote moeite bereikten zij het strand; maar in den nacht werd sloep en bijeenverzameld hout door de golven weggerukt. De schuit werd na eenige dagen door Groenlanders op den wal terug gebracht, maar zeer beschadigd. Jagt en visscherij leverden hun weinig op, ongewoon aan deze oefeningen en vooral onbedreven in het regeren van den kajak.

Tot hiertoe deden zich geene gelegenheden op om zich met het groote doel hunner reis bezig te houden; ook scheen het voorzigtiger met het behandelen van godsdienstige onderwerpen te wachten, tot dat zij, bekend met de taal, zich niet meer zouden blootstellen aan verkeerde uitdrukkingen, die welligt tot verkeerde denkbeelden aan hunne toehoorders aanleiding zouden kunnen geven. De Groenlanders schenen daar-

enboven weinig genegen zich met de vreemden in te laten; bijna 2000 die omstreeks de *Ball's rivier* woonden, bragten nagenoeg den geheelen zomer door op de eilanden, of op de bergen om zeekalveren en rendieren te vangen; gedurende den winter bezochten zij gewoonlijk hunne vrienden op 60, ja, tot op 200 mijlen afstand. Zeer weinigen begaven zich naar de broeders, en dan nog voornamelijk om hun huis te zien, om hun spijkers, vischhaken, messen en andere dingen te vragen, of somtijds te ontnemen. Wanneer de zendelingen hen bezochten, zoo gebeurde het zelden dat men hun te eten, of eene slaappleats aanbood, zelfs wanneer zij daarvoor wilden betalen; en de Groenlanders wisten hun bijna niets te vragen dan of zij binnen kort niet weër wilden vertrekken.

God keurde goed hun geloof op nog sterker proef te stellen. Weinige maanden na hunne aankomst brak de kinderziekte uit. Onder de inboorlingen was deze ziekte ongewoon; zij kenden haren aard niet, en waren evenmin te bewegen tot het gebruik maken van geneesmiddelen, als tot het nemen van behoedmiddelen tegen den voortgang der besmetting. Met verschrikkelijke snelheid vorderde de ziekte, en rukte zoo vele slagtoffers weg dat men voor eene geheele ontvolking vreesde.

Het lijden van de arme Groenlanders, gedu-

rende dezen tijd, laat zich moeilijk beschrijven. Ten prooi aan felle smarten, sterke koortsen en onleschbare dorst, verloren zij het geduld, en wilden noch voorzorg, noch geneesmiddel. De meesten stierven binnen de drie dagen. Zoolang deze bezoeking duurde, ondersteunden de zendingen hunnen broeder *Egedé* zoowel in zijne zorgen, als in zijne bezoeken bij de krankten. Zij ontvingen in hunne woning allen die daar wenschten opgenomen te worden; bij de zendingen waren zoo veel krankten als maar konden worden geborgen. Met diepe droefheid zagen zij hoe weinig indruk deze vreesselijke plaag op deze arme menschen scheen te maken, zij waren geheel onbezorgd over den toestand en het eeuwige lot hunner zielen. Enkelen schenen getroffen over de goedheid en liefde der zendingen, zoo verschillende van hetgeen zij gewoon waren van hunne landgenooten te ondervinden. Een hunner die vroeger de broeders menigmaal bespote, sprak stervende tot *Egedé*: » Gij hebt meer voor ons gedaan dan onze landslieden; gij hebt ons gevoedt als wij niets hadden om te eten, gij hebt onze dooden begraven, die, zonder uwe zorg tot aas van honden, vossen en raven hadden moeten worden, gij hebt ons in de kennis van God onderwezen en met een beter leven bekend gemaakt. »

De zendingen hadden niet zoodra hunne be-

diening van vertroosting en liefde bij de armen, zieken en stervenden geëindigd, toen zij op hunne beurt door eene vreeselijke ziekte aangetast werden, die in den winter zoozeer toenam, dat zij ten eenen male het gebruik hunner ledematen verloren; gelukkig wilde God niet dat zij allen te gelijk ziek waren.

Zoo ging het eerste jaar van hun verblijf in deze noordelijke gewesten voorbij; gedurende de vijf volgende jaren was er geene merkbare verbetering in hunnen toestand, voor zooverre de uiterlijke dingen betrof; noch ook met betrekking tot het hoofddoel hunner reis. Het was dus niet vreemd dat zij somtijds moedeloos werden, en over terugkeer naar *Europa* dachten. Maar toen, in 1734, *Frederik Bochnisch* en *Johan Beck* de tijding bragten dat de broeders te *Herrnhut* hen met alle middelen wilden ondersteunen, werd hun geloof versterkt; en hun hart vervuld met vernieuwden ijver voor hunne moeitevolle onderneming.

Met te meer inspanning legden zij zich toe op het aanleeren der taal; en kwamen daarin ook zoo ver dat zij over dingen van het gewone leven met gemakkelijke konden spreken; over godsdienstige onderwerpen was en bleef het hun nog onmogelijk. Somtijds scheen het dat alleen de geschiedenissen uit den Bijbel zouden kunnen worden vertaald; wijl bij de Groenlanders geene

woorden bekend waren om geestelijke dingen uit te drukken, en dat hun deze denkbeelden geheel vreemd waren. Door Gods hulp en gedurigen omgang met de inboorlingen, kwamen zij eindelijk deze laatste doch grootste moeilijkheid te boven.

Mattheus Stach bragt eene geheele maand met eenige Groenlanders door. In de eerste dagen hoorden zij hun nu en dan eenige gedeelten van het Nieuwe Testament lezen, maar spoedig verveelde dit hen. Als het hard regende, wilden zij dat men tot den Heere Jezus, die hun als een Almagtig God was voorgesteld, zoude bidden, opdat Hij het weêr mogt veranderen en den regen beletten in hunne woningen door te dringen. De Zendeling antwoordde dat hier het gebed onnoodig was, dat zij de huiden maar over de daken moesten uitspreiden; en liever den Heer om redding aanroepen voor hunne arme verlorene zielen. Maar dan hoorden zij niet en waren somtijds moeilijk te verdragen.

Alleen de kinderen bewezen den Zendeling groote hartelijkheid; en volgden hem overal. Hij sprak veel met hun, en zocht zooveel mogelijk hunne gedachten te bepalen, hetgeen nu en dan met groot geduld mogt gelukken; zij vergaten evenwel spoedig hetgeen zij leerden.

In de eerste maanden van 1733 werd hun door Gods genade eene wezenlijke bemoediging en ver-

sterking toegezonden. Tijdens een groot gebrek aan levensmiddelen, hadden de Zendelingen vele gasten, en daaronder een jong mensch, *Mangek*, die aanbod hun alles te geven wat hij op de jagt of bij de Visscherij zou vangen, indien zij hem wilden opnemen. Overtuigd dat deze belofte, na den hongersnood, spoedig zou worden vergeten, namen nogtans de Zendelingen den jongeling in hunne woning; God, meenden zij, zou hem welligt tot middel gebruiken om hun nog meer in de landtaal te doen vorderen. Elken dag beproefden zij op nieuw hem eenig onderwijs te geven, en bovenal hem opmerkzaam te maken op den toestand zijner ziel. Eerst scheen hunne moeite vruchteloos, maar langzamerhand verminderde zijne ongevoeligheid; overtuiging van zonde en berouw vermurwden het hart dat zoo verstokt scheen, en zij zagen zijne oogen vol tranen onder hunne gebeden. Zijne landgenooten bespeurden de verandering die in hem plaats greep, en trachtten hem van de zendelingen te verwijderen, en weer aan hunne heidensche gebruiken deel te doen nemen; doch te vergeefs. Zij beproefden toen *Mangek* door de Broeders te doen wegzendden, en beschuldigden hem van diefstal. Hij verliet werkelijk eenigen tijd later de Zendelingen, die, aangemocdigd door hetgeen zij in dezen jongeling hadden bespeurd, overal het goede zaad uitstrooiden, den wasdom met onderwerping en vertrouwen aan God overlatende.

Vijf jaren waren verloopcn sedert hunne aankomst in *Groenland*, en den eenigen indruk die zij van hunne Evangelieverkondiging tot hiertoe hadden bespeurd was bij *Mangek*, en bij hem scheen het nog gelijk te zijn aan eene morgenwolk die voorbijgaat. De harten hunner toehoorders waren schraal, en dor, en koud, als de kusten die zij bewoonden, Menigmaal hadden zij met tranen gezaaid. Eindelijk was het oogenblik daar waarop de Heer hunne gebeden wilde verhooren, en hun toonen *dat hun recht was bij den Heere, en hun werkloon bij hunnen God* Jes. 49: 4. *Mijn woord dat uit mijnen mond uitgaat, zal niet ledig tot mij wederkeeren* Jes. 55: 11.

« Den 2 Junij, schreven de zendelingen, kwamen verscheiden Groenlanders uit de zuidelijke streken tot ons. Broeder *Beck* schreef de vertaling der Evangelien over. Zij toonden begeerte daarvan te hooren: *B.* las een gedeelte, sprak daarover, en vroeg hun toen of zij geloofden dat hunne ziel onsterfelijk was, en waar zij meenden dat hunne ziel blijven zoude bij den dood? Sommigen antwoordden: » daar boven." Anderen: » in den afgrond." *B.* beproefde verder hun juiste denkbeelden te geven, en vroeg: » Wie den hemel, de aarde, den mensch en alle dingen heeft geschapen?" Zij antwoordden zulks niet te weten; zij hadden het nooit gehoord; maar ze-

kerlijk moeten zij het werk zijn van een groot almachtig Wezen. *B.* verkondigde hun, volgens Gods Openbaring, de schepping der wereld, de val van den mensch, en den eenigen weg van redding en zaligheid door den Heer Jezus Christus. De Heilige Geest bestuurde hem in het spreken, en gaf eene buitengewone kracht aan hetgeen hij zeide over de verlossing, de diepe vernedering, het lijden en sterven van Gods Zoon voor arme zondaren. Met den sterksten drang der christelijke liefde vermaande hij zijne toehoorders acht te geven op den duren losprijs, door Christus betaald voor onze zielen; en toch niet langer de onuitsprekelijke genade van God te verwerpen, die allen in het Evangelie wordt aangeboden. Hij las daarop de geschiedenis van het zielelijden onzes Heilands in den hof van Gethsemané. Het hart van *Kayarnack*, een der toehoorders, werd door God geopend dat hij acht gaf op hetgeen gesproken werd, hij riep uit: » Lees nog eens hetgeen ik daar hoorde, ik wensch behouden te worden.” Nog nooit waren zulke woorden door een Groenlander gesproken; *Beck* was er diep door getroffen, en herhaalde hun nog eens de geheele geschiedenis van het leven en sterven des Heeren, en van de zaligheid die ons in zijn naam wordt verkondigd.”

De andere Zendingen vereenigden zich met hunnen broeder in deze blijmoedige belijdenis:

De zaligheid is in geenen anderen naam dan in den eeuwig geprezen Heer en Heiland. Door Hem wordt ons de vergeving der zonden verkondigd. Een iegelijk die geloofd zal door Hem geregtvaardigd worden, Hand. XIII: 38, 39. De Groenlanders legden tot teeken hunner verwondering, de hand op den mond; sommigen gingen dadelijk heen, anderen vroegen of men hun wilde leeren bidden, en herhaalden gedurig de woorden die zij gehoord hadden, om die vast in het geheugen te prenten. Zulk een angstig en ernstig vragen naar de zaligheid hadden de Zendingen nimmer gezien; zij beloofden spoedig op nieuw deze onderwerpen te behandelen, en vermaanden hunne toehoorders intusschen tot hunne landgenooten daarover te spreken.

Hetgeen *Kayarnack* gevoeld had, bleek geen voorbij gaande indruk te wezen; maar een waar gevoel van zonde door den Heiligen Geest in zijn hart gewerkt. Hij bezocht menigmaal de Zendingen, en ging eindelijk bij hen wonen. Dikwijls, zeide hij, was er eene stem in zijn hart die hem opwekte tot het gebed; * als wij tot hem spreken, " schreven de broeders aan hunne vrienden, * is hij zoo bewogen, dat tranen langs zijne wangen vloeijen." Treffend was het onderscheid tusschen hem en zijne landgenooten; hunne domheid was over het algemeen diep bedroevend. *Kayarnack* daarentegen ver-

stond en behield in het geheugen, alles wat hem geleerd werd. Hij volgde de Broeders overal, en toonde hun zijne liefde in een sterk verlangen naar meer onderrigt.

Hetgeen hij aan zijne betrekkingen mededeelde gaf dezen ook belangstelling; zoodat, vóór het eind der maand, drie talrijke huisgezinnen hunne tenten opsloegen in de nabijheid van de Zendelingen, ten einde, zoo als zij zelf zeiden, „de goede tijding te hooren van de verlossing der menschen.” Velen schenen getroffen, en zelfs zij die vroeger weigerden Gods Woord te hooren, verklaarden dat zij gelooven wilden en den winter doorbrengen met de zendelingen. Evenwel vertrokken de meesten hunner spoedig daarna om op de rendierenjagt te gaan; maar *Kayarnack* weigerde stellig hen te vergezellen, vreezende, zeide hij, de zaligheid zijner ziel in gevaar te brengen. Hij lezat geen tent in eigendom, en zijn terugblijven bragt hem daardoor in groote verlegenheid; voor de derde keer toch werd hij nu door zijne vrienden verlaten, die tent en schuit en alles wat hun gezamenlijk toebehoorde, medenamen. Het was te vreezen dat hij aan het wankelen zou worden gebragt, zoo wel door deze handelwijs als door de tegenstelling der moeilijkheden in zijne levenswijs bij de broeders, en der teugelooze vrijheid der heidenen. *Kayarnack* bleef onwankelbaar bij zijn besluit, en wel verre

van door lange redenen zich te verdedigen, beantwoordde hij hunne spotternijen of raadgevingen met de eenvoudige verklaring: » Ja, ik wil blijven bij hen die mij leeren! ik wensch Gods Woord te hooren waarvan de klank mij zoo aangenaam was van het eerste oogenblik, dat ik die mogt vernemen.” Als zij wilden luisteren, sprak hij gaarne met hen; wanneer zij spotteden, zweeg hij, na in weinige ernstige woorden belijdenis der waarheid te hebben afgelegd. Eindelijk lieten zich eenige zijner bloedverwanten door hem overhalen, kwamen terug, en zetteden zich neder met hunne woningen en huisgezinnen in de nabijheid der zendelingen.

In October 1738, bij het betrekken hunner huizen, waren een twintigtal Groenlanders nabij de Broeders gevestigd. Deze vereenigden zich des morgens en des avonds in het gebed met de huisgezinnen van *Kayarnack* en zijn bloedverwant *Simek*; des zondags werd openlijk in den Bijbel gelezen en uitgelegd. Zes menschen ontvingen bijzonder onderrigt ter voorbereiding tot den Heiligen Doop; eene school werd opgerigt voor de kinderen; deze taak was uiterst moeilijk, doch bleef niet zonder zegen.

Kayarnack op dezen tijd ernstig ziek, verklaarde dat hij niet wilde noch konde bidden om herstelling, maar zich geheel over gaf aan den wil van God.

In 1739 wordt, met dankzegging aan Gods genade, in de geschiedenis dezer zending vermeld, dat de eerste Groenlanders door den Doop zijn opgenomen en ingelijfd in de gemeente van den Heer Jezus Christus. Op het Paaschfeest werden zij met vurige gebeden aan God opgedragen, en met oplegging der handen gedoopt, „in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes,” drieëinig God, aanbeden in de gemeente en geprezen in alle eeuwigheid. Vooraf hadden de nieuwe leden, in tegenwoordigheid der geheele vergadering, eene uitvoerige belijdenis van hun geloof en hoop afgelegd; beloovende afstand te doen van alle heidensche bijgeloof, bij de broeders te willen blijven volharden, in een leven overeenkomstig het Evangelie. De tegenwoordigheid des Heeren werd op eene onmiskembare wijs gevoeld bij deze plegtigheid; tot tranen geroerd, baden allen dat zij toch ook spoedig tot deze zelfde genade mogten worden toegelaten. De eerstelingen van dezen woesten grond die openlijk door den Doop in de Christelijke kerk opgenomen werden, waren *Kayarnack*, zijne vrouw, zoon en dochter.

Het jaar 1740 bragt eene groote verandering te weeg in de wijze die de broeders tot dusver in het leeren der inboorlingen hadden gevolgd. Zij had voornamelijk bestaan in het spreken over het

aanwezen, de eigenschappen, en de volmaakthe-
den Gods, in het prediken van gehoorzaamheid
aan de Goddelijke wetten die de grondslagen zijn
van hetgeen men gewoon is natuurlijke godsdienst
te noemen. Zij hoopten aldus trapswijze de
gemoederen voor te bereiden, om de meer ver-
hevene en geheimzinnige waarheden van het Evan-
gelie te ontvangen; en men moet erkennen dat
deze leerwijs de meest redelijke schijnt; maar
toen zij die in praktijk wilden brengen, bemerk-
ten zij dat zij krachteloos was. Vijf jaren hadden
de zendelingen overeenkomstig dit stelstel gear-
beid, en naauwelijks konden zij verkrijgen dat
men hun met geduld en aandacht hoorde. Zij
besloten dus de eerste Apostelen na te volgen,
en, gelijk zij, Christus te prediken en dien ge-
kruist; zich eeniglijk vasthoudende aan de ver-
klaring van het Evangelie, dat God mensch is
geworden om zondaren te verlossen en hen los te
koopen door den prijs van zijn eigen bloed. Zij
hadden naauwelijks dit woord der verzoening
doen klinken in al zijne eenvoudigheid toen zij
getuigen werden van deszelfs kracht om te bekee-
ren en te redden. Het drong door tot in het
hart hunner toehoorders, en bragt de verwonder-
lijkste uitwerkselen te weeg; het baande zich
een weg tot hun geweten, en verlichtte hun ver-
stand. Hunne stomphheid en onverschilligheid
verdwenen, zij gevoelden zondaars te zijn, zij

beefden bij het gezicht van hun gevaar, en namen met blijdschap het aanbod van een Zaligma-ker aan. De vaste grondslag eenmaal gelegd zijnde in de kennis aan een' gekruisten Verlosser, erkenden de zendelingen weldra, dat alleen deze waarheden aan de bekeerlingen een' diepen afkeer van de zonde konden inboezemen, en eene levendige begeerte om alle pligten jegens God en den naasten te vervullen, dat zij alleen hun konden leeren hier beneden te leven met matigheid, regtvaardigheid en godsvrucht; hen bezielen met de heerlijke verwachting van een onsterfelijk leven, en eindelijk hun openbaren de kennis aan Gods heerlijkheid als Schepper, Onderhouder en Regeerder der wereld. De zendelingen zelve hadden veel nut van deze nieuwe predikwijze. Hunne harten werden zoo verlevendigd en verwarmd door de leer des kruises, dat zij de Heidenen vermaanden met eene gemakkelijkerheid en een vuur die hun te voren onbekend waren.

In Februarij 1741 werd *Kayarnack* door eene longontsteking aangetast die zijn aardsche loopbaan eindigde. De hoop op een eeuwig geluk deed hem alle smarten met geduld en moed verdragen. Wanneer men tot hem sprak over aangelegenheden dezes levens, dan verzocht hij daarmede zijne ziel niet meer bezig te houden; want zijne gedachten en zijn verlangen strekken

zich alleen uit tot den Zaligmaker. Zag hij sommige zijner betrekkingen weenen, dan vertrooste hij hen: „ Treur niet over mij, men heeft u immers menigmaal gezegd dat wanneer een geloovig christen sterft, de ziel door den Heer wordt opgenomen om bij Hem eene eeuwige vreugde te genieten? Gij weet dat ik de eerste onder dit volk was die Hem mogt leeren kennen en belijden; nu wil Hij mij ook het eerst oproepen om tot Hem te komen. Zoo gij volhardt tot aan het einde zal Hij zelf ons vereenigen voor den troon van God en het Lam; en dan zullen wij ons onophoudelijk verblijden over de genade aan ons, arme zondaren, bewezen. Hij zal voor u allen zorgen; bovenal beveel ik aan Hem mijne vrouw!”

Tegen de gewoonte der Groenlanders, toonden zijne vrouw en broeder veel onderwerping bij zijn dood, en verzochten aan de broeders hem zoo te begraven als bij de christenen de gewoonte is. Nadat men eenige verzen had gezongen, werd door een der zendelingen gesproken in het huis van den overledene; door vier jonge Groenlanders werd het lijk gedragen, en bij het graf door een Deensche zending eene aanspraak gedaan en met een gebed de plegtigheid besloten, die veel indruk op de aanwezenden scheen te maken.

De dood van *Kayarnack* was een treffende slag;

de Zendingen verloren in hem een uitstekend voorbeeld van de krachtige hand en genade Gods in de bekeering en vernieuwing des harten, een ijverig en werkzaam belijder van Christus, een nuttigen helper in de vertaling van het Nieuwe Testament.

In 1744, bragten eenige bekeerde Groenlanders van hun gewone togt naar de eilanden teruggekeerd, het berigt mede dat vele heidenen hen met vreugd hoorden spreken over den Zaligma-ker; en verlangden nog meer van Hem te vernemen; wanneer sommige over hunne woorden spotteden, hadden de verstandigsten hen doen zwijgen; eens hadden zij vele eilanders bij elkander gezien die met levendige belangstelling spraken over het heil hunner zielen, en hen dringend baden deel te nemen aan dit gesprek. Deze opwekking strekte zich veel verder uit dan de werking der zendingen reikte; op eene afgelegene noordelijke kust, werd bij velen een sterk verlangen naar onderwijs gevonden. De Heidenen hadden aldaar een der Christen Groenlanders gedurende een geheele nacht bezig gehouden. De volgende nacht zocht hij hen te ontkomen om te slapen, maar zij volgden hem en hij was verplicht op nieuw over hetzelfde onderwerp te beginnen.

Langzamerhand verminderde de algemeene opwekking die zich onder de Heidenen had doen gevoelen, maar de geloovige Groedlanders werden talrijker en maakten vorderingen in de genade. Op het eind van 1748 woonden er niet minder dan 230 te *Nieuw Herrnhut*.

Bij hunne onvermoeide pogingen om de Heidenen tot kennis van het Evangelie te brengen, hadden de zendelingen verscheidene gelegenheden om deszelfs herscheppenden invloed te bemerken. Onder de voorbeelden van dien aard bijgebracht door *Krans* in zijne geschiedenis der zending in *Groenland*, willen wij het volgende als een der opmerkelijkste vermelden:

Kainack was sedert 1739 bij de broeders bekend, en scheen somtijds getroffen door hunne gesprekken. Evenwel zocht hij zich aan hunnen invloed te ontrukken, want van een aanzienlijke stam zijnde, werd hij bij zijne landgenooten als een prins geacht; en hij vreesde iets van deze achting te verliezen wanneer hij zich bij de bekeerde Groenlanders voegde. Zijn geweten was daarbij niet gerust; maar om die ourust te verdrijven leidde hij een zwervend leven, en maakte zich aan onderscheidene misdrijven schuldig: eens sloeg hij een ander man op zoo wreedaardige wijs dat deze verminkt bleef; op een anderen dag wachtte hij eenige zijner landgenooten bij hunnen terugkeer van de zende-

lingen, en bedreigde deze met het in brand steken van hunne woning, omdat zij eene vrouw beschermden die hij, tegen haren wil, verkoos te trouwen. In het vervolg trouwde hij haar, en werd zij in de hand van God, het middel tot zijne ware bekeering. Zij bragt hem gedurig op plaatsen waar het Evangelie werd verkondigd, en de eerste indrukken die bij hem zoo geheel schenen uitgedoofd, kwamen met nieuw leven terug. Nadat hij genoegzame bewijzen van de opregtheid zijner kens had gegeven, werd hij, met zijne vrouw, te *Nieuw Herrnhut* gedoopt, in 1753. Toen zij hunne winter woningen konden verlaten kwamen zij in de nabijheid der broeders, met alle hunne onderhoorigen, ten getale van meer dan twintig personen, die allen, in het vervolg, werden gedoopt. Zijne bekeering maakte veel gerucht bij de inboorlingen, het getal der toehoorders vermeerderde aanmerkelijk, en velen wenschten het voorbeeld van *Kainack* te volgen. Dit voorbeeld was inderdaad treffend; dezelfde man die vroeger zoo ongeschikt en woest was, werd na zijne bekeering, vreedzaam en zacht. Hij stierf onverwacht drie jaren later, terwijl hij met zijn huisgezin op de eilanden was. De kerk van Christus verloor in hem een ijverig lid en een getrouw dienaar zijns Heeren.

In de hoop van meerdere uitbreiding aan hunne

werkzaamheden te kunnen geven, werd in 1753 een tweede standplaats gekozen, in de nabijheid, en met toestemming, der Deensche factorij te *Tirter's-bay*; 35 mijlen van *Nieuw Herrnhut*; deze plaats werd door de broeders *Lichtenfels* genaamd.

In 1744 werd, meer Zuidwaarts, *Lichtenau* gesticht.

Bijna honderd jaren zijn verlopen sedert de aankomst der eerste zendelingen in *Groenland*, en de verandering in den zedelijken toestand aldaar is zeer opmerkelijk. In de omstreken van *Herrnhut* en *Lichtenfels* wordt bijna geen heiden meer gevonden; de meeste inwoners zijn gedoopt door de zendelingen uit *Denemarken*, of door de Moravische broeders, en kennen de Christelijke leer. De kinderen worden daar gedoopt en opgevoed als in de Christen gemeenten. Zelden hebben de zendelingen de droefheid dat hunne leerlingen de Christelijke gemeente weer verlaten; sommigen die voor een tijd door onverschilligheid geestelijk dood schenen, zijn daarna weer opgewekt door den Heiligen Geest; op nieuw bepaald bij hun verloren toestand van natuur, hebben zij met meer geloof hun toevlugt genomen tot den éénigen Redder onzer zielen. Door zijne genade hebben zij geleerd: *de godloosheid en de wereldsche begeerlijkheden te verzaken; ma-*

ziglijk, regtvaardiglijk en godzaliglijk te leven in deze tegenwoordige wereld: verwachtende de zalige hope en verschijning der heerlijkheid onzes grooten Gods en Zaligmakers Jezus Christus Tit. II.

Omstreeks *Lichtenau* zijn nog vele Heidenen, in wier midden de broeders den onnaspoorlijken rijkdom van Gods genade in Christus verkondigen. Vele Heidenen bezoeken hun, en hoewel zij doorgaans komen met oogmerk om hunne tijdelijke behoeften door hen vervuld te zien, zoo zijn er toch voorbeelden dat het zaad des Evangelies, bij deze gelegenheden onder hen uitgestrooid, vruchten voortbrengt van droefheid over de zonde, en geloof in den Heer Jezus.

Met lof en dank aan God moet het gezegd worden; op de geheele westelijke kust worden tegenwoordig bijna geene gruwelen meer gezien die onder de Heidenen zoo algemeen zijn, en *Groenland* kan een beschaafd land worden genoemd in vergelijking met den toestand voor 150 jaren. Door de natuur van het land, en de groote bezwaren in het levensonderhoud der inwoners, kunnen deze zich nooit bezig houden met wetenschappen en kunsten der Europeanen, noch hun leven en kleeding op Europese wijze inrigten; maar het licht van het Evangelie wordt in hunnen wandel gezien, hunne tevredenheid te

midden van allerlei moeilijkheden en ontberingen, de liefde en mededeelzaamheid der meest gegoede jegens de armen, hunne gezindheden en woorden getuigen van hetgeen de Apostel schreef, en hetgeen in alle omstandigheden en onder alle volken steeds is bewezen: *de godzaligheid is een groot gewin met vergenoegen: de godzaligheid is tot alle dingen nut hebbende de beloften des tegenwoordigen en des toekomenden levens.*

Mogt het eenvoudig verhaal van Gods werk in *Groenland*. de gezegende uitwerking der Evangelie-prediking onder deze arme en onwetende menschen, een ieder ernstig doen onderzoeken, welk gebruik hij tot hiertoe van zijne voorregten heeft gemaakt? Heb ik aan den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest opgedragen; dien God gezocht met mijne gebeden, gedankt voor zijne ontferming, door een leven aan Hem toegewijd? Hoe menigmaal is het mij verkondigd dat de zaligheid in geen en anderen is dan in Jezus Christus; dat ik, met de geheele wereld verdoemelijk ben voor God, en zijn toorn op mij blijft zoo lang ik niet langs dien éénigen weg van het geloof, het waar en levendig geloof in Christus, verzoening heb gezocht: heeft deze waarheid ingang in mijn hart gevonden, en die uitwerking gehad dat ik ben opgestaan en tot God gegaan met de bede: *Ik heb gezondigd, en ben niet*

waardig uw kind te zijn; och, Heer! Wees nogtans mij zondaar genadig!

Laat ons op malkanderen achnemen, tot opscherping der liefde en der goede werken; bedenkende deze verklaring Gods: dat, zoo wij willen zondigen nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben er geen slachtoffer meer over blijft voor de zonde, maar eene schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs dat de tegenstanders zal verslinden. Als iemand de Wet van Mozes had te niete gedaan, stierf hij, zonder barmhartigheid: Hoeveel te zwaarder straffe, meent gij, zal hij waardig geacht worden die den Zone Gods vertreden heeft, en het bloed des Testaments onrein geacht heeft waardoor hij geheiligd was, en den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan? Want wij kennen Hem die gezegd heeft, Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden spreekt de Heere. En wederom, de Heere zal zijn volk oordeelen. Vreesselijk is het te vallen in de handen der levendigen Gods. Hebr. X.